

تاریخچه مطبوعات آذربایجان در مشروطه دوم

جلد دوم

۱۵ تیر ماه ۱۲۸۸ شمسی
تا کودتای سوم اسفند ۱۲۹۹ شمسی

محمد عزیزی راد

سرشناسه :	۱۳۵۴ -
عنوان و نام پدیدآور :	تاریخچه مطبوعات آذربایجان در مشروطه دوم : ۲۵ تیر ماه ۱۲۸۸ شمسی تا کودتای سوم اسفند ۱۲۹۹ شمسی / محمد عزیزی راد.
مشخصات نشر :	تبریز: انتشارات فادیا، ۱۳۹۹
مشخصات ظاهری :	۴۵۶ ص.
شابک :	۹۷۸-۶۲۲-۷۱۴۷۱۵-۵
وضعیت فهرست نویسی :	فیا
موضوع :	مطبوعات -- ایران -- آذربایجان -- تاریخ
موضوع :	Press agents -- Iran-- Azerbaijan-- History
موضوع :	روزنامه‌نگاری -- ایران -- آذربایجان -- تاریخ
موضوع :	Journalism -- Iran-- Azerbaijan -- History
موضوع :	نشریات ادواری -- ایران -- آذربایجان
موضوع :	Periodicals -- Iran-- Azerbaijan
رده بندی کنگره :	PN۵۲۴۹
رده بندی دیویی :	۰۷۹/۵۵۳
شماره کتابشناسی ملی :	۶۲۳۸۴۶۳

شناسنامه کتاب

کد ۱۲۷

عنوان کتاب: تاریخچه مطبوعات آذربایجان در مشروطه دوم

پدیدآورنده: محمد عزیزی راد

ناشر: انتشارات فادیا

چاپ و صحافی: امین

طراحی و صفحه آرایی: سید ایلپار آذری

تیراژ: ۱۰۰۰

قطع: وزیری

بها: ۸۵۰/۰۰۰ ریال

چاپ اول: تابستان ۱۳۹۹

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۷۱۴۷۱۵-۵

حق چاپ برای مولف محفوظ است

فهرست

۸	 درباره این کتاب
۱۲	 پیشگفتار
۱۵	 مقدمه
۱۲۹۹	وضعیت سیاسی آذربایجان در مشروطه دوم (تیر ماه ۱۲۸۸ تا کودتای سوم اسفند ۱۲۹۹
۲۰	 شمسی)
۲۴	 انجمن ایالتی آذربایجان
۴۲	 فعال شدن فرقه دمکرات آذربایجان و نهضت ملی شیخ محمد خیابانی
۵۰	 سالشمار انتشار نشریات آذربایجان در مشروطه دوم
۵۳	 حیات فرهنگی و جراید ارمنیان تبریز
۵۶	 چاپخانه خلیفه گرامی آذربایجان
۶۰	 برخی از چهره‌های مطبوعاتی سرشناس آن سال‌ها
۶۱	 میرزا تقی خان رفعت؛ روزنامه نگار برجسته تبریز در مشروطه دوم
۷۰	 عبدالله عبدالله زاده فریور؛ از روزنامه‌نگاری تا مأموریت نویسی
۷۵	 یحیی آرین پور؛ شاهزاده دانشمند
۸۱	 میرزا باقر طلعه؛ روزنامه نگار
۸۷	 آذربایجان
۹۱	 اتحاد
۹۴	 آرشالویس
۹۷	 آزادیستان
۱۱۸	 آراوود (به معنای صبح، سحر)
۱۲۰	 آق‌اقان (خروس)
۱۲۳	 آپگن (سحر)
۱۲۷	 اتفاق
۱۲۹	 استقلال
۱۵۵	 ادب

اصلاح.....	۱۷۶
انصاف.....	۱۸۰
برجیس.....	۱۸۱
بایکار.....	۱۹۴
بو قلمون.....	۱۹۵
بلدیہ.....	۲۰۲
تاو ریزی های تار ارو تونیر (اعلانات تبریز).....	۲۰۳
تبریز.....	۲۰۴
تجدد.....	۲۵۰
میرزا جعفر خامنه ای.....	۲۷۲
توفیق.....	۲۷۳
جریده اسلامی.....	۲۸۳
حشرات الارض.....	۲۹۰
خلد برین.....	۲۹۳
خورشید.....	۲۹۴
خوسک (سخن).....	۲۹۷
رویتری هراگیرنر (تلگرام رویتری).....	۲۹۷
زانگ (به معنای زنگ، ناقوس).....	۲۹۸
سعادت.....	۳۰۰
شرق.....	۳۰۳
شفق.....	۳۰۵
صحبت.....	۳۲۶
طلیعه سعادت.....	۳۲۹
زندگی نامه میرزا باقر طلیعه.....	۳۴۰
طلیعه صبح.....	۳۴۲
فروردین.....	۳۴۴

پیشگفتار

روز جمعه، بیست و پنجم تیر ماه ۱۲۸۸ شمسی، نقطه عطفی در تاریخ معاصر ایران محسوب می‌شود؛ در این روز محمدعلی شاه قاجار که به دلیل ترس از اشغال پایتخت توسط مشروطه‌خواهان، به سفارت روسیه پناهنده شده بود، توسط سران مشروطه از پادشاهی عزل و احمد میرزا، فرزند ۱۳ ساله شاه و ولیعهد وقت، به عنوان جانشین او انتخاب شد.

جلد دوم مجموعه کتاب‌های «تاریخچه مطبوعات آذربایجان»، دربرگیرنده رویدادهایی مطبوعاتی و جراید منتشر شده از زمان عزل محمدعلی شاه، ۲۵ تیر ماه ۱۲۸۸ شمسی، تا وقوع کودتای سوم اسفند ۱۲۹۹ شمسی، موسوم به «مشروطه دوم» می‌باشد. با اینکه دوره زمانی بررسی شده در این مجلد، نسبتاً کوتاه و حدود ۱۲ سال است، اما اهمیت جراید منتشر شده در آن به دلیل ویژگی‌های خاص سیاسی و به ویژه فرهنگی ادبی این مقطع زمانی، با در نظر گرفتن تحول در شیوه‌های ادبی رایج و کلاسیک و نشان گذاشتن سنگ بنای سبک جدیدی در ادبیات منظوم کشورمان با عنوان «شعر نو»، بسیار بیشتر از دوره‌های قبل از آن است.

در واقع نشریات منتشر شده در بازه زمانی ۲۵ تیر ماه ۱۲۸۸ تا کودتای سوم اسفند ۱۲۹۹ شمسی کشورمان، به ویژه در خطه نوآور و پیشروی آذربایجان، مسیر تازه‌ای را در حوزه شعر و ادب ایران از یک سو و روزنامه نگاری کاربردی از سوی دیگر گشودند و خاطراتی نوستالژیک از بحث و جدل‌های ادبی ادبای بزرگ زمان در نسخه‌های برجای مانده از خود به یادگار گذاشتند که امروز پس از گذشت بیش از یک سده از آن سال‌ها، همچنان شیرین، جذاب و پرتلاطم می‌نمایند.

نشریات این دوره زمانی در آذربایجان، به ویژه نشریات وابسته به «نهضت آزادیستان»، متشکل از «تجدد»، «ادب» و «آزادیستان»، آکنده از اشعاری هستند که از نخستین نمونه‌های سرایش «شعر نو» محسوب می‌شوند. هم از این روست که در این مجلد، نمونه‌هایی از شعر نو در جراید مورد بررسی آورده شده است تا هم فرم و محتوای «شعر نو» در آغازین سال‌های تولد آن دیده شود، و هم نام و یادی از پیشروان این سبک شعری در کشورمان برده شود.